

Oponentský posudek na diplomovou práci Mgr. Kateřiny Nové

Otakar Šourek (1883–1956) a jeho hudebně kritické působení

Předkládaná diplomová práce se zabývá publicistickou činností osobnosti, jejíž jméno patří v české muzikologii mezi jedno z nejméně známých. A platí to nejen pro tuzemské prostředí. Otakar Šourek se řadí k těm českým muzikologům, jejichž práce se dočkala uznání i v zahraničí. Velký podíl na tom má Antonín Dvořák, tedy hlavní objekt Šourkova odborného zájmu. Pokud bychom však význam Šourkovy osobnosti redukovali na jeho dvořákovský výzkum, završený úctyhodnými výsledky, dopouštěli bychom se velkého zkreslení. Šourkovy hudebněkritické a organizátorské aktivity tvoří neméně úctyhodnou část jeho života a mimo jiné ukazují, jaký odborný základ a rozhled si Šourek vytvářel paralelně vedle práce výhradně dvořákovské.

Dosud rozšířená představa vystudovaného stavebního inženýra a plně zaměstnaného úředníka, který se ve volném čase jakožto hudební laik věnuje monografickému zpracování života a díla Antonína Dvořáka, se díky této diplomové práci mění. Mění se na základě autorčina kvalitního kritického zhodnocení dosud nepojednaných a z velké části stále nezpracovaných pramenných materiálů. K nim se autorka mohla dostat teprve před nedávnem jakožto zaměstnankyně Národního muzea, resp. Muzea Antonína Dvořáka. Práce jejích předchůdců, zpracovávajících Šourkovu a Burghauserovu pozůstalost zatím k vytvoření badatelsky využitelných výstupů nevedla. Diplomová práce Kateřiny Nové byla proto od počátku spjata též s nezbytnou prací dokumentační povahy. V předkládané diplomové práci se však autorka nesměřovala pouze s evidencí, roztříděním a základní klasifikací zpracovávaných pramenných materiálů (jakkoli by i takováto práce byla již sama o sobě cenným příspěvkem k výzkumu zvoleného tématu), nýbrž zasadila Šourkovy hudebněkritické aktivity do náležitého kontextu.

V kapitole *Hudební život a hudební časopisectví za 1. Československé republiky (1918–1939)* provedla Nová důkladnou rešerši dobových názorů na hudbu, na její funkci atd. A teprve do takto načrtnutého obrazu zasazuje samotný Šourkův portrét. Ten je velmi plastický a vhodně strukturovaný do tří velkých kapitol. První z nich přináší spolu se stručnou Šourkovou biografií i podkapitolu *OŠ a jeho (nejen) profesní přátelé i nepřátelé aneb rozdělení odborné hudební veřejnosti za první republiky* a nakonec i vlastní portrét Otakara Šourka jako hudebního kritika a publicisty. Další kapitola se na konkrétních případech již podrobněji zabývá Šourkovým angažmá v dobových hudebních „aférách“. A poslední kapitola znovu ve stručnosti shrnuje a hodnotí Šourkovu rozsahem i významem úctyhodnou činnost hudebního kritika.

Kateřině Nové se daří zůstat ve svých hodnotových soudech náležitě otevřená a nestranná. Toto je nejvíc patrné na výběru, popisu a hodnocení celkem šesti „afér“, v nichž se Šourek jakožto známá a respektovaná osobnost významně angažoval. Zatímco v bojích o Antonína

Dvořáka, v Sukově aféře nebo v případě nástupu Václava Talicha do čela České filharmonie prokazoval Šourek na svou dobu až obdivuhodnou neomylnost v otázkách kvalit uměleckých děl a tvůrčích osobností, které hájil, v případě dalších „afér“ již autorka správně poukazuje na některé Šourkovy limity. Například v příspěvcích k Mezinárodnímu festivalu soudobé hudby v roce 1924 Šourek přeci jen více stranil českým skladbám, zatímco u zahraničních hledal primárně spíše nedostatky (s. 74). Na jiných příkladech (s. 75) demonstruje autorka Šourkův poněkud konzervativní vztah k soudobým směrům teoretickým i kompozičním (Hába, Schönberg). Ten je ostatně patrný i v případě aféry Vojcek. Zároveň však Nová poukazuje na specifickou Šourkova postoje při referování o pražském provedení této Bergovy opery: „Opět je Šourek mezi emocemi zbarvenými kritikami jiných referentů výjimkou, stojí uprostřed mezi dvěma vyhocenými póly.“ (s. 79) A velmi důležitý je též autorčin správný postřeh (s. 44), že Šourek s příkladnou profesionalitou rozlišoval texty, které se týkaly afér a které nikoliv.

Své myšlenky formuluje Nová jasně a zhuštěně, správně používá terminologii. V její práci jsou i některé nedostatky, ale vždy se jedná o drobnosti, které na celek práce nemají žádný vliv. Příklad: uvádí-li autorka šifry, kterými Šourek podepisoval některé své články (např. s. 48), slušelo by se v poznámce uvést, zda jsou tyto šifry známé a náležitě k Šourkovi přiřazené v příslušné literatuře (Dolenského Slovník pseudonymů atp.), příp. uvést, zda se v této literatuře vyskytuje či nevyskytuje šifra „na“ (s. 63). Jiné nedostatky jsou spíše redakčního rázu, např. citované Sukovy dopisy (s. 28–29) nejsou na rozdíl od dalších dopisů citovaných na jiných místech této práce datovány. V popisu historie vydávání jednotlivých časopisů autorka opakovaně použila výrazů typu „časopis ukončil činnost“ (např. s. 22, 46), namísto správných pasivních tvarů (činnost časopisu byla ukončena).

Posuzovaná diplomová práce významným způsobem přispívá k hlubšímu poznání významné osobnosti české muzikologie a hudebního života první poloviny 20. století. Doporučuji proto práci přijmout k obhajobě.

Navrhovaná klasifikace: výborně

PhDr. Jan Kachlík, Ph.D.

V Praze 22. května 2012